

Dit kan ik al!

- Ik kan de betekenis van een uitdrukking achterhalen aan de hand van een gegeven strategie.

Het woordenboek gebruiken

In het woordenboek

- staan de woorden in alfabetische volgorde;
- zoek je grondwoorden op; Voorbeeld: boeken → **ik zoek:** boek
- zoek je de infinitief van een werkwoord op. Voorbeeld: hij wast af → **ik zoek:** afwassen

Zo zoek je een woord op in het woordenboek

- Duid de **beginletter** van het woord aan.
- Zoek dezelfde beginletter in het woordenboek.
- Open het woordenboek bij die letter.
- Kijk naar de **tweede (derde)** letter van het woord.
- Zoek het **eerste** en het **laatste** woord.
Dat zijn de woorden bovenaan de bladzijde.
Tussen welke twee woorden vind je je woord?
- Lees de betekenis af.

Voorbeeld:

worstelen

Waar vind ik de letter w?

- Vooraan? a-b-c-d-e-f-g-h
- Midden? i-j-k-l-m-n-o-p
- Achteraan? q-r-s-t-u-v-**w**-x-y-z

worstelen

eerste en laatste woord:

woonkamer – **w**reken

worstelen – **e**lkaar beetgrijpen en
proberen op de grond te krijgen

Tip!

Om de betekenis van een uitdrukking in het woordenboek op te zoeken, zoek je bij de **sleutelwoorden** in die uitdrukking.

Voorbeeld: De kat uit de boom kijken →
zoek op het **sleutelwoord** **kat** of **boom**

1

Kennismaken met de hond in de pot

- Bekijk de afbeelding.
- Noteer de uitdrukking en de betekenis.

De uitdrukking: de hond in de pot vinden

Betekenis: te laat zijn voor het eten, alles is op

2

Heet van de naald

- Lees de tekst.
- Markeer de vijf uitdrukkingen.

GROENLICHT
AUTONIEUWS & RIJTESTEN

STARTPAGINA WALLPAPERS RIJTESTEN SPOTS INLOGGEN REGISTREREN

De zuiver elektrische e-tron SUV-luxeauto van Audi wordt **aan de lopende band** verkocht. Nu **komt** Audi **op de proppen** met een hippe – zuiver elektrische – step/skateboard!

In tegenstelling tot de klassieke e-step heb je bij de e-tron Scooter een hand vrij waarmee je handsignalen kunt geven of selfies kunt maken.

De Audi e-tron Scooter haalt een topsnelheid van 20 km/u. De elektrische scooter weegt 12 kilogram en is opvouwbaar, waardoor **het een koud kunstje is** om hem gemakkelijk mee te nemen in de auto, op de bus of op de trein.

Je kunt een exemplaar aankopen voor ongeveer 2.000 euro. Wil je er een bemachtigen? **Wees er dan als de kippen bij**, want het nieuws van de e-tron verspreidt zich **als een lopend vuurtje**.

Bron: Gebaseerd op een artikel van www.groenlicht.be

3

In actie met het woordenboek

- Markeer de sleutelwoorden.
- Noteer in de voetafdruk het grondwoord dat je gaat opzoeken.
- Zoek de betekenis van de spreekwoorden en uitdrukkingen op in een (online) spreekwoordenboek.
- Noteer de betekenis.

5 _____ een **storm** in een **glas** **water**

storm, glas, water

veel drukte om (bijna) niets, het stelt

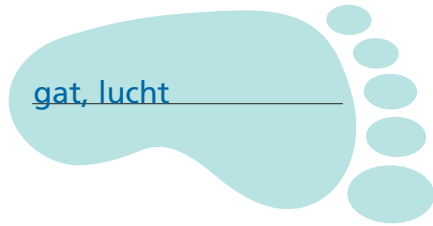
niet veel voor, veel ophef over niets

1 _____ het **regent** **bakstenen**

regenen, baksteen

een hevige hagelbui

_____ een **gat** in de **lucht** springen

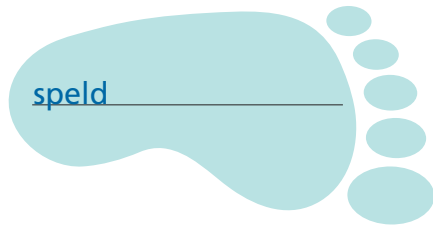

erg blij zijn, ongeremd enthousiast zijn

---

3 _____ een **speld** horen vallen

het is er erg stil

---

2 _____ na **regen** komt **zonneshijn**

na een periode van tegenslag komt er

een betere tijd

---

4 _____ wie **wind** zaait, zal **storm** oogsten

wie ruzie probeert te veroorzaken,

zal zelf ruzie krijgen

---

4 Uitdrukking en situatie linken

- Beluister de situaties.
- Noteer het nummer van de situatie voor de passende uitdrukking in oefening 3.
- Noteer een situatie die past bij de uitdrukking die je nog over hebt.

eigen antwoord, bv. een gat in de lucht springen: In de maand mei vierden veel kinderen
hun communie of lentefeest. De families komen dan samen om gezellig te eten en te
drinken. De feestvarkens zelf krijgen leuke cadeautjes. Zo sprong Oona een gat in de
lucht met haar nieuwe fiets.

- Vul deze uitdrukkingen aan met alliteraties.

Tip!

Raadpleeg een (online) spreekwoordenboek.

- Zoek de verklaring van de uitdrukking(en) die je niet kent op en noteer het nummer en de verklaring onderaan.
- 1 Tijdens de orkaan, verging het schip met man en **muis**_____.
  - 2 Als puntje bij **paaltje**_____ komt, zijn we allemaal slachtoffers van de opwarming.
  - 3 Hij gooide zonder blikken of **blozen**_____ zijn blikje op de grond.
  - 4 De man stond elke dag vroeg op. Hij vertrok voor dag en **dauw**_____.

Deze uitdrukking(en) zocht ik op:

eigen antwoord, bv.

met man en muis vergaan

= **schipbreuk lijden**

als puntje bij paaltje komt

= **als het erop aankomt**

zonder blikken of blozen

= **zonder schaamte, zonder zich iets van anderen aan te trekken**

voor dag en dauw

= **heel vroeg**

- Lees het weerbericht uit het jaar 2500.
- Maak de tekst boeiender door de onderstreepte zinnen te vervangen door een uitdrukking.
- Kies uit de opgegeven uitdrukkingen.

3

3

de benen nemen – in je adamskostuum rondlopen – uit de hand lopen –
met de gebakken peren zitten – dweilen met de kraan open –
het topje van de ijsberg – zich schrap zetten

Tip!

Gebruik een (online) spreekwoordenboek als je bepaalde uitdrukkingen niet kent.

Beste kijkers,

We hebben ons weer niet meer onder controle.

Ons weer loopt echt uit de hand.

We zitten in moeilijkheden, want de weermodellen voorspellen extreme weersomstandigheden:

We zitten met de gebakken peren.

stormen, overstromingen en hittegolven. Wie de hoge temperaturen nu al ondraaglijk vindt, bereidt zich maar beter voor. De hittegolf zet zich namelijk verder.

zet zich maar beter schrap.

Morgen wordt het snikheet en het blijft op de meeste plaatsen droog. We halen bijzonder hoge temperaturen, met maxima tot 67 graden in de Kempen, en een minimumtemperatuur van 58 graden in het centrum.

Je kleedt je het best niet of heel licht aan. Er waait een stevige wind uit het oosten.

Je loopt het best in je adamskostuum rond.

Dit is nog maar het eerste teken van het extreme weer, want de dagen nadien blijft de temperatuur

het topje van de ijsberg

stijgen en het gaat ook vaker en harder regenen. We verwachten liters en liters water op het einde van de week. Leg alvast de zandzakken klaar, hoewel het weinig verschil zal maken.

het dweilen is met de kraan open

Woon je aan de kust, dan ga je er beter zo snel mogelijk vandoor.

neem je beter de benen.

Ik wens je nog een aangename avond!

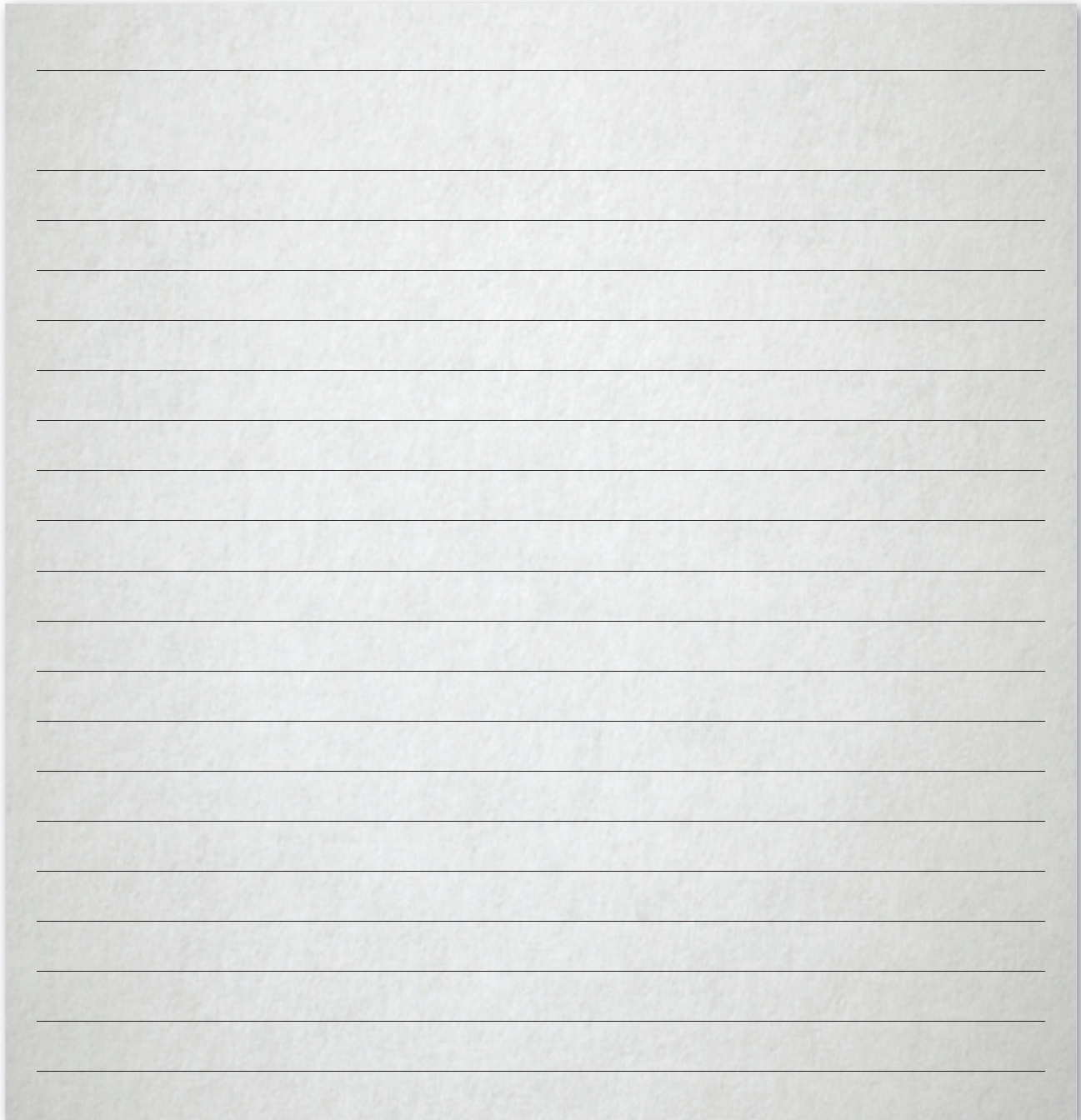
7

Heet van de naald

Er is een grote betoging geweest: mensen protesteerden tegen het klimaatbeleid.

- Schrijf hierover een nieuwsbericht met minstens drie spreekwoorden of uitdrukkingen.

eigen antwoord

Dit heb ik vandaag geleerd!

- Ik leerde de betekenis van een uitdrukking achterhalen door gebruik te maken van een (online) spreekwoordenboek.
- Ik leerde uitdrukkingen koppelen aan een context en de uitdrukkingen gebruiken om een tekst boeiender te maken.